

IHRA (The International Holocaust Remembrance Alliance) hyväksyi 8. lokakuuta 2020 yksimielisesti ei-oikeudellisesti sitovan määritelmän koskien romanien syrjintää ja romanivastaisuutta:

Romanivastaisuuden ja -vastaisen syrjinnän ei-oikeudellisesti sitova määritelmä

Annettu 8. lokakuuta 2020

IHRA tunnustaa huolestuneena, että romanien kansanmurhan laiminlyönti on lisännyt ennakkoluuloja ja syrjintää, joita monet romaniyhteisöt** kokevat edelleen, ja hyväksyy vastuumme tällaisten rasismien ja syrjinnän muotojen torjumisesta (IHRA:n vuoden 2020 ministerijulistuksen 4 ja 7 artikla, Tukholman julistuksen 3 artikla), ja hyväksyy seuraavan määritelmän romanivastaisuudesta/romanien vastaisesta syrjinnästä:

Antigypsyismi/romanien vastainen syrjintä on osoitus yksilöllisistä ilmaisuista ja teoista sekä institutionaalisesta politiikasta ja käytännöistä, jotka koskevat syrjäytymistä, syrjäyttämistä, fyysistä väkivaltaa, romanikulttuurien ja elämäntapojen väheksymistä ja vihapuhetta, joka kohdistuu romaneihin ja romaniryhmiin, joita vainottiin natsien aikana ja joista puhutaan edelleen halveksien ”mustalaisina”. Tämä johtaa romanien kohteluun väitettynä muukalaisryhmänä ja yhdistää heidät sarjaan halventavia stereotyyppioita ja vääristyneitä mielikuvia, jotka edustavat tiettyä rasismien muotoa.

IHRA:n ohjaamiseksi työssään tunnustetaan seuraavat asiat:

Romanivastaisuus/romanien vastainen syrjintä on ollut olemassa vuosisatojen ajan. Se oli olennainen osa Natsi-Saksan ja sen rikoksiin osallistuneiden fasististen ja äärinationalististen kumppaneiden ja muiden yhteistyökumppaneiden harjoittamaa romanien vainoa ja tuhoamispolitiikkaa.

Romanivastaisuus/romanien vastainen syrjintä ei alkanut natsien aikakaudesta tai päättynyt sen jälkeen, vaan se on edelleen keskeinen tekijä romaneihin kohdistuvissa rikoksissa. Yhdistyneiden Kansakuntien (YK), Euroopan unionin (EU), Euroopan neuvoston (EN), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) ja muiden kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen tekemästä tärkeästä työstä huolimatta romaneja koskevia stereotyyppioita ja ennakkoluuloja on paljon ja niitä käytetään edelleen suurelta osin ilman kyseenalaistamista.

Romanivastaisuus/ romanien vastainen syrjintä on monitahoinen ilmiö, jolla on laaja yhteiskunnallinen ja poliittinen hyväksyntä. Se on selkeä este romanien osallistumiselle laajemmin yhteiskuntaan, ja se estää romaneja nauttimasta yhtäläisiä oikeuksista, mahdollisuuksista ja ansiokkaasta sosiaalis-taloudellisesta osallistumisesta.

Romanivastaisuuden ja -vastaisen syrjinnän havainnollistamiseksi voidaan antaa monia esimerkkejä.

Romanien ja romanivastaisen syrjinnän nykyajan ilmenemismuotoja ovat muun muassa nämä:

- Romanien vainon tai romanien kansanmurhan vääristäminen tai kieltäminen.
- Ihannoidaan romanien kansanmurhaa.
- Romaniyhteisöihin, heidän omaisuuteen ja yksittäisiin romaneihin kohdistuvan väkivallan yllyttäminen, oikeuttaminen ja niihin syyllistyminen.
- Pakkosteriloinnit sekä muu romanien fyysisesti ja psyykkisesti loukkaava kohtelu.
- Romanien syrjivien stereotyyppien ylläpitäminen ja vahvistaminen.
- Romanien syyttäminen vihapuheen avulla todellisista tai havaituista sosiaalisista, poliittisista, kulttuurisista, taloudellisista ja kansanterveydellisistä ongelmista.
- Romanien stereotyyppiointi henkilöinä, jotka käyttäytyvät rikollisesti.
- Termin "mustalainen" käyttäminen herjauksena.
- Hyväksytään tai kannustetaan romaneihin kohdistuvia poissulkemismekanismia ja rodullisesti syrjivien oletusten perusteella, kuten sulkeminen pois tavallisista kouluista ja institutionaalisista menettelyistä tai politiikasta, jotka johtavat romaniyhteisöjen eristämiseen.
- Sellaisen politiikan toteuttaminen ilman oikeusperustaa tai sellaisten ehtojen luominen, jotka mahdollistavat romaniyhteisöjen ja -yksilöiden mielivaltaisen tai syrjivän pakkomuuton.
- Romanien asettaminen kollektiivisesti vastuuseen romaniyhteisöjen yksittäisten jäsenten todellisista tai oletetuista toimituksista.
- Romaniyhteisöihin kohdistuvan vihapuheen levittäminen missä tahansa muodossa, esimerkiksi tiedotusvälineissä, myös internetissä ja sosiaalisissa verkostoissa.

* Termin kansallisen vastineen käyttöä suositellaan, Kanada ja Yhdysvallat käyttävät termiä romanien vastainen rasismi.

** Sanaa "romanit" käytetään kattoterminä, joka sisältää erilaisia toisiinsa liittyviä ryhmiä, olivatpa ne istuvia tai eivät, kuten romanit, matkustajat, Gens du voyage, Resandefolket/De resande, Sinti, Camminanti, Manouches, Kalés, Romanichels, Boyash/Rudari, Ashkalis, Égyptiens, Yéniches, Doms, Loms ja Abdal, jotka voivat olla kulttuuriltaan ja elämäntavoiltaan erilaisia. Nyt käsiteltävä on selittävä alaviite, ei romanien määritelmä.

Lisätietoa romanien holokaustista:

- Kuuntele Ceija Stojka tarina täältä: <https://www.hmd.org.uk/resource/ceija-stojka-chaya-stoyka/>
- Lyhytfilmi aiheesta: <https://www.hmd.org.uk/learn-about-the-holocaust-and-genocides/nazi-persecution/the-porraimos/>
- Lue aiheesta lisää täältä: <https://www.hmd.org.uk/learn-about-the-holocaust-and-genocides/nazi-persecution/the-porraimos/>
- [Holokaustin uhrien muisto ry https://hum.fi/](https://hum.fi/)

Epävirallinen käännös Janette Grönfors.